

Nieuw Vlaams Actieplan Armoedebestrijding gemiste kans voor effectieve en structurele aanpak van armoede

De Vlaamse Regering heeft op 25 september 2020 het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 (VAPA) goedgekeurd. Het Netwerk tegen Armoede is tevreden dat er werk is gemaakt van een VAPA, ondanks de coronacrisis. In volle crisis mensen in armoede betrekken is geen evidente opgave maar doet geen afbreuk aan het belang van een participatief beleid. “Dit actieplan stelt teleur: er is weinig te merken van structurele maatregelen die een reëel verschil kunnen maken”, aldus waarnemend algemeen coördinator Nicolas Van Praet. “Omgekeerd valt in tal van acties de nadruk op de individuele verantwoordelijkheid van mensen op. We willen nu al aangeven dat er méér zal nodig zijn voor een VAPA dat die naam waardig is.”

Maak werk van inkomensversterkende maatregelen

De coronacrisis heeft heel wat op scherp gesteld. Het inkomensverlies door tijdelijke sluiting of verminderde activiteit van bedrijven kreeg terecht veel aandacht. Het blijft echter bijzonder stil rond inkomensversterkende maatregelen voor wie al vóór de crisis moest rondkomen met een te laag inkomen. Sommige tijdelijke beschermingsmaatregelen, zoals betalingsuitstel voor facturen, waren voor hen niet toegankelijk of zijn intussen weer afgebouwd. Nochtans is die groep mensen financieel extra getroffen door verhoogde uitgaven tijdens de lockdown.

Het VAPA is een gemiste kans om ‘in de portemonnee’ van deze mensen écht een verschil te maken. Vlaanderen moet meer investeren in betaalbaar wonen (via uitbreiding en versterking van de huursubsidie en huurpremie), het bouwritme van sociale woningen verhogen, de toegang tot sociale huur verbeteren en huurprijzen betaalbaarder maken, sociale toeslagen in het Groeipakket versterken, financiële drempels en stijgende schoolkosten wegwerken (door een gedifferentieerde maximumfactuur in het secundair onderwijs). De beleidsnota’s van de bevoegde ministers geven weinig houvast of zwijgen erover.

Zet in op zelfontwikkeling en maatschappelijke participatie

Mensen in armoede hebben dagelijks stress door sociale en maatschappelijke uitsluiting. Ook kinderen uit kwetsbare gezinnen ervaren diezelfde stress. Zelfontwikkeling, het ontdekken van interesses en ontwikkelen van talenten zijn noodzakelijke voorwaarden om volwaardig te kunnen participeren aan de maatschappij. Mensen in armoede krijgen vaak niet de mogelijkheid die talenten tijdens hun (school)loopbaan te ontdekken en te ontwikkelen. Daarom is vrije tijd een belangrijke hefboom naar maatschappelijke participatie.

Het Netwerk juicht toe dat de Vlaamse Regering bestaande financiële ondersteuning in de vrije tijd voortzet, zoals via de UitPAS, VRIJUIT en Iedereen Verdient Vakantie. Maar naast de financiële drempels zijn er nog veel andere drempels, die enkel via toeleiding kunnen worden weggewerkt. Het VAPA zegt helaas niets over het stimuleren en ondersteunen van toeleiding naar het vrijetijdsaanbod of over aanbod op maat. De middelen van

participatieprojecten werden bovendien eind vorig jaar geschrapt. Een aanbod op maat blijft hoe dan ook nodig.

De coronacrisis heeft de digitale kloof meer dan ooit zichtbaar gemaakt, zeker voor mensen in armoede. De ambitie om in te zetten op digitale toegankelijkheid (via betaalbare en degelijke hardware, software en internetverbinding) moet de schoolmuren van het onderwijs overstijgen. Die ambitie is momenteel afwezig in het VAPA. Het zet ook te weinig in op het verwerven van de nodige digitale vaardigheden en mediawijsheid. Een laagdrempelig, informeel vormingsaanbod op maat is cruciaal voor mensen in armoede. Daarnaast zijn persoonlijk contact en het behoud van niet-digitale dienstverlening onontbeerlijk voor mensen waarvoor de digitale kloof reeds te groot is om te overbruggen.

Voorzie betaalbare en toegankelijke geestelijke gezondheidszorg

De impact van de coronacrisis op het mentaal welzijn van mensen in armoede is groot en zal vermoedelijk nog stijgen. Het blijft wachten op de aanpak van een aantal fundamentele tekorten, die ook door de bevoegde minister erkend worden. De uitbreiding van de capaciteit in de jeugdhulp is een belangrijk lichtpunt. Maar dat is ruim onvoldoende om de grote problemen rond betaalbare en rechtstreeks toegankelijke eerstelijns- en niet-residentiële geestelijke gezondheidszorg (GGZ) te verhelpen. De Vlaamse Regering kan méér doen dan verwijzen naar overleg met de federale regering en een betere samenwerking met de huisarts. Bijvoorbeeld door een eerstelijnspsycholoog structureel in te zetten in basisvoorzieningen, (preventie)initiatieven beter af te stemmen op de leef- en denkwereld van mensen in armoede ... Negatieve beeldvorming met een contraproductieve focus op leefstijl en competentieversterking blijft ervoor zorgen dat mensen onvoldoende hulp zoeken.

Armoedebestrijding verdient een concrete en ambitieuze aanpak en de Vlaamse Regering heeft een aantal concrete hefboomen in handen om effectief een voelbaar verschil te maken in het leven van mensen in armoede. Deze hefboomen worden niet steeds optimaal ingezet. **Het Netwerk rekent erop dat de Vlaamse Regering de komende jaren maximaal inzet op participatie van mensen in armoede. Alleen zo kan ze werk maken van een effectieve en structurele aanpak van armoede.** Wij zijn meer dan bereid om hier verder de dialoog over aan te gaan.

Lees de uitgebreide reactie op de website www.netwerktegenarmoede.be

Contact

Nicolas Van Praet, waarnemend algemeen coördinator Netwerk tegen Armoede, nicolas.vanpraet@netwerktegenarmoede.be, gsm 0477 75 27 44